

## РЕЦЕНЗІЯ

завідувача кафедри теорії, історії та філософії права навчально-наукового інституту права та психології Національної академії внутрішніх справ, кандидата юридичних наук, доцента Пендюри Максима Миколайовича на дисертацію Федотова Данила Вадимовича на тему «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» подану на здобуття наукового ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – **Право**

Автором влучно визначається актуальність дисертаційного дослідження, що ґрунтується не лише на загальних засадах щодо функцій будь-якого правоохоронного органу України із забезпечення прав і свобод людини і громадянина, а й крізь призму інноваційності функціонування відповідного інституту, а також сучасних безпекових викликів у інформаційній сфері та ролі й місця Національної поліції України, як сектору безпеки і оборони й аналогічного правового інституту, що забезпечує його функціонування.

Система (механізм) забезпечення інформаційної безпеки в загальнодержавному значенні є однією з найбільш фундаментальних інституцій впливу на правовідносини у сфері інформації. В умовах активних бойових дій, постійних загроз ракетних обстрілів та інших виявів інформація є ключовим чинником забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Крім того, правоохоронна діяльність поліції, що здебільшого має гласний характер, жорстко регулюється засадами та правилами інформаційної безпеки, механізм забезпечення якої наразі є недосконалим.

Вищезазначене суттєво актуалізує необхідність наукового опрацювання проблемних питань пов'язаних із адміністративно-правовим регулювання діяльності Національної поліції України та потребує розроблення основних напрямів їх розв'язання. Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року (протокол № 15). Саме тому, дисертаційна робота Федотова Д.В. характеризується високою актуальністю та являє собою комплексне дослідження.

**Обґрунтованість наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, їх достовірність і новизна та академічна доброчесність.** Дисертантом розкрито інформаційну безпеку як об'єкт адміністративно-правового процесу забезпечення; визначено поняття адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; охарактеризовано структуру адміністративно-

правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізовано нормативно-правове регулювання інформаційної безпеки в Національній поліції України; встановлені суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; окреслено межі адміністративної відповідальності за порушення вимог у сфері інформаційної безпеки в Національній поліції України; проаналізовано зарубіжний досвід забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його впровадження в Україні; визначені пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Тема дисертації ґрунтується на Національній стратегії у сфері прав людини (Указ Президента України від 24 березня 2021 року № 119/2021), Стратегії кібербезпеки України на 2023-2024 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 19 грудня 2023 р. № 1163-р), Стратегії інформаційної безпеки (Указ Президента України від 28 грудня 2021 року №685/2021), Цілях сталого розвитку України на період до 2030 року (Указ Президента України від 30 вересня 2019 року № 722/2019), Стратегії розвитку Національної академії правових наук України на 2021–2025 роки, затвердженій постановою загальних зборів НАПрН України від 26 березня 2021 року № 12-21; відповідає тематиці наукових досліджень і науково-технічних (експериментальних) розробок на 2020–2024 роки (наказ МВС України від 11 червня 2020 року № 454). Тему дисертації затверджено Вченою радою Національної академії внутрішніх справ від 29 листопада 2022 року (протокол № 15).

Метою дисертаційного дослідження є надання комплексної характеристики адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Таким чином, можна констатувати, що обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків та рекомендацій, викладених у дисертаційній роботі, забезпечено методологією наукового пізнання, положеннями, що знайшли відображення у роботах зарубіжних та вітчизняних вчених. Результати теоретичного та прикладного характерів чітко сформульовані у висновках до розділів. Висновки до розділів та загальні висновки по роботі логічно становлять одне ціле і впливають із змісту дисертації.

У межах реалізації поставлених завдань використано різноманітні методи, а саме: філософські та загальнонаукові методи, зокрема діалектичний, який уможливив дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України шляхом використання праць учених з різних галузей (підрозділи 1.1,

1.2, 1.3); історико-правовий метод застосовано під час дослідження понятійно-категоріального апарату адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (підрозділи 2.1, 2.2, 2.3); логічний – у контексті послідовного дослідження всіх елементів адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України; логіко-семантичний метод – з метою поглиблення понятійно-категоріального апарату дослідження (використано в усіх підрозділах); а також специфічні методи вивчення правової дійсності: порівняльно-правовий – в аспекті зіставлення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України та інших органах державної влади (підрозділ 3.1, 3.2); формально-юридичний метод – під час дослідження державно-правових явищ та адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України поза політикою, як виключно правове явище (1.1, 2.1, 3.1) та інші методи.

Науково-теоретичним підґрунтям дисертації слугували праці фахівців у галузі загальної теорії держави та права, управління, адміністративного права і процесу, інших галузевих правничих наук.

Робота відрізняється фундаментальним змістом, характером постановки наукових проблем, наявністю широкого науково-теоретичного апарату. При висвітленні проблематики дослідження автор апелює до ідей та теорій напрацьованих у вітчизняній та у західній науці. Дисертація Д.В. Федотова відповідає сучасним тенденціям у методології юридичних наук.

Дисертація присвячена дослідженню проблем адміністративно-правового регулювання інформаційної безпеки в Національній поліції України. Завдяки комплексному й системному застосуванню загальних і спеціально-юридичних методів наукового пізнання об'єктивно розглянуто окреслені завдання та запропоновано шляхи вирішення проблемних питань.

Автором запропоновано удосконалення статті 212-5 «Порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять службову інформацію» Кодексу України про адміністративні правопорушення, шляхом доповнення її новими частинами, що урегулюють порушення порядку обліку, зберігання і використання документів та інших матеріальних носіїв інформації, що є конфіденційними (згідно з статтею 6 (Публічна інформація з обмеженим доступом) Закону України «Про доступ до публічної інформації» та викладу назви статті в такій редакції: «Порушення порядку обліку, зберігання і використання

документів та інших матеріальних носіїв інформації, що містять публічну інформацію з обмеженим доступом».

Автором доведено необхідність виокремлення, в структурі Закону України «Про національну безпеку України» інформаційну безпеку, як окремий напрям державної безпекової політики, оскільки наразі таке визначення не регламентується.

Автором удосконалено положення, згідно з яким позитивні європейські практики щодо забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах, зокрема в частині створення єдиного інформаційно-аналітичного простору органів правопорядку та забезпечення можливості безперешкодного й безпечного користування ним усіма без винятку поліцейськими, мають бути імплементовані в організаційно-управлінському та нормативно-правовому контексті в Україні.

Автором стверджується, що розуміння пріоритетних напрямів удосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України, до яких належать організаційно-управлінський, нормативно-правовий, аналітико-технічний – дістали подальший розвиток за результатами дослідження.

До кола суб'єктів реалізації адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в діяльності Національної поліції України автором відносяться: Верховна Рада України, як єдиний законодавчий орган державної влади, Кабінет Міністрів України, як вищий орган виконавчої влади в Україні, а також Президент України та вертикаль судової влади, що безпосередньо впливають на формування та реалізацію державної політики у сфері забезпечення безпеки інформації; центральні органи виконавчої влади, що мають повноваження у сфері забезпечення інформаційної безпеки загалом і в Національній поліції України, зокрема Міністерство культури та стратегічних комунікацій України, Державна служба спеціального зв'язку та захисту інформації України, а також Національна поліція України; суб'єкти забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України (до кола яких відносяться підрозділи кіберполіції, підрозділи організаційно-аналітичної роботи та контролю, підрозділи документального забезпечення, режимно-секретні підрозділи).

**Емпіричною базою дослідження** є праці фахівців у галузі загальної теорії держави та права, управління, адміністративного права та процесу, інших галузевих правових наук, у тому числі зарубіжних дослідників. Нормативною базою дисертації слугували Конституція України, чинні нормативно-правові акти України, зокрема ті, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, наприклад, постанови Верховної Ради

України, укази Президента України, рішення та постанови Кабінету Міністрів України, нормативні акти центральних органів виконавчої влади, нормативні й індивідуальні акти Національної поліції України, Офісу Генерального прокурора, органів судової влади України, що регламентують діяльність Національної поліції України, у тому числі в умовах дії правового режиму воєнного стану в Україні. Емпіричну та інформаційну базу дослідження становили політико-правова публіцистика, проекти нормативних актів, довідкові видання, статистичні матеріали, результати соціологічних опитувань (національних і міжнародних).

Таким чином, зміст розділів у повному обсязі розкриває мету, завдання та висновки, що сформульовано у дисертаційному дослідженні Д.В. Федотовим. У дисертаційній роботі є посилання на відповідні джерела інформації, а також дотримані усі норми законодавства про авторське право. Порушення академічної доброчесності не виявлено.

**Повнота викладення основних результатів дисертації в опублікованих наукових працях, зарахованих за темою дисертації.** Основні положення та висновки, сформульовані в дисертації, відображено в десяти наукових публікаціях, серед яких: чотири статті у виданнях, включених МОН України до переліку наукових фахових видань з юридичних наук, одна стаття в іноземному науковому виданні, п'ять тез наукових доповідей, опублікованих за результатами участі в науково-практичних конференціях.

Водночас, позитивно оцінюючи дисертаційну роботу Д.В. Федотова, слід зазначити, що вона містить ряд дискусійних положень, зокрема:

1. У пункті 7 висновків дисертації автор визначає, що «Цифровізація та інформатизація загальних процесів, що відбуваються в державі та всьому світі потребує релевантної відповіді від органів державної влади, в частині унормування основних способів, що слугують для втілення в життя адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в широкому розумінні та дотримання відповідного режиму в діяльності не лише на території країни, де вони функціонують, а й у міждержавному аспекті». На мою думку висока практична значимість виявленої автором проблематики зумовлює необхідність детального розкриття сутності та змісту пропозицій щодо удосконалення імплементації актів права Європейського Союзу в національне законодавство, а саме того їх спектру, що стосуються діяльності органів правопорядку, зокрема й в умовах надзвичайних правових режимів.

2. У висновках до дисертаційного дослідження автором зауважується те, що «Інформаційно-роз'яснювальна робота, щодо правил поведінки із

різними типами та видами інформації в діяльності Національної поліції України, а також системне підвищення навичок і здібностей поводження з інформаційно-технічними ресурсами є пріоритетними завданнями керівництва Національної поліції України та суб'єктів уповноважених на це підрозділів». Ураховуючи, що діяльність Національної поліції України в умовах дії правового режиму воєнного стану є досить варіативною (евакуація населення (інші гуманітарні завдання), несення служби на стаціонарних пунктах контролю тощо), тому й аспектів для імплементації механізмів забезпечення інформаційної безпеки в її діяльності є безліч, автору під час публічного захисту слід ширше висвітлити саме сутність та зміст, які він укладає в категорію «пріоритетні напрями вдосконалення адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України».

3. У тексті дисертації автор зазначає про вивчення зарубіжного досвіду забезпечення інформаційної безпеки в поліцейських підрозділах та шляхи його запровадження в Україні (підрозділ 3.1.), водночас викликає питання методологічний і логічний підходи до вибору країн, приклади функціонування систем забезпечення інформаційної безпеки органів правопорядку яких було опрацьовано, як і співвідношення застосовуваних понять «міжнародного» та «зарубіжного» досвіду в розумінні автора, оскільки фактично ним було проаналізовано всі ці явища.

Однак, зазначені зауваження не впливають на загальне позитивне враження від дисертаційної роботи Федотова Д.В. і не знижують її науково-практичної значущості.

**Значення результатів дисертації для практики правового регулювання.** Дисертація Федотова Д.В. виконана на високому рівні та є вагомим внеском в теорію юридичної науки. Перш за все цінність дисертаційної роботи полягає у тому, що вона являє собою комплексне дослідження адміністративно-правового механізму забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

Здобутки дисертаційного дослідження Федотова Д.В. мають вагому як теоретичну, так і практичну цінність та можуть бути використані в якості методологічної бази для поглиблення наукових учень щодо дослідження процесів забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України.

**Оцінка змісту дисертації, її завершеність в цілому, оформлення.** Дисертаційне дослідження Федотова Д.В. є самостійним завершеним науковим дослідженням. Положення та висновки роботи автор отримав особисто, вони є обґрунтованими, містять наукову новизну. При здійсненні

дослідження автором було досягнуто поставленої мети та виконано поставлені завдання. Вивчення матеріалів дисертації свідчить про її пошуковий характер, творчий підхід автора до вирішення поставлених завдань.

Результати дослідження дисертанта відрізняються змістовністю теоретичного матеріалу, обґрунтованістю і достовірністю, доведеністю і грамотністю, в повній мірі вирішують поставлену мету. У опублікованих працях автора повною мірою відображені основні положення дисертаційної роботи.

Основні положення дисертації, що задекларовані здобувачем, містять елементи наукової новизни. Структура й обсяг роботи відповідають встановленим вимогам. Наукові положення, висновки та рекомендації повністю обґрунтовані та аргументовані, містять наукову новизну та отримали необхідну апробацію на науково-практичних конференціях. У публікаціях здобувача знайшли відображення всі положення дисертації.

Тому, дисертація Федотова Данила Вадимовича на тему: «Адміністративно-правовий механізм забезпечення інформаційної безпеки в Національній поліції України» є завершеною, самостійно виконаною кваліфікованою науковою працею, що має вагомое теоретичне і практичне значення, яка відповідає спеціальності 081 «Право» та вимогам Порядку присудження ступеня доктора філософії та скасування рішення разової спеціалізованої вченої ради закладу вищої освіти, наукової установи про присудження ступеня доктора філософії, затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 12 січня 2022 року, № 44, Вимогам до оформлення дисертації, затвердженим Наказом Міністерства освіти і науки України від 12 січня 2017 року № 40, а її автор Федотов Данило Вадимович заслуговує на присудження ступеня доктора філософії в галузі знань 08 «Право» за спеціальністю 081 «Право».

**Рецензент:**  
завідувач кафедри теорії, історії  
та філософії права навчально-наукового  
інституту права та психології  
Національної академії внутрішніх справ,  
кандидат юридичних наук, доцент

**Максим ПЕНДЮРА**

